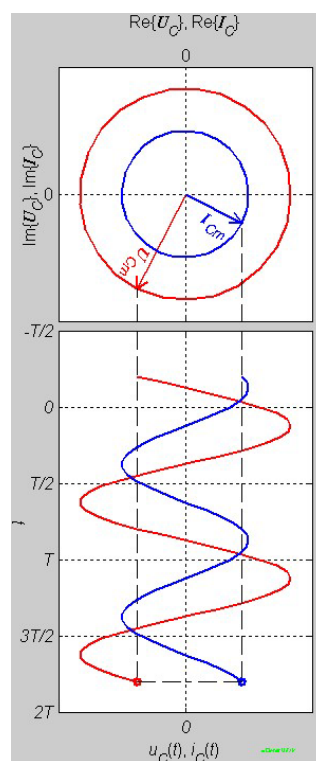
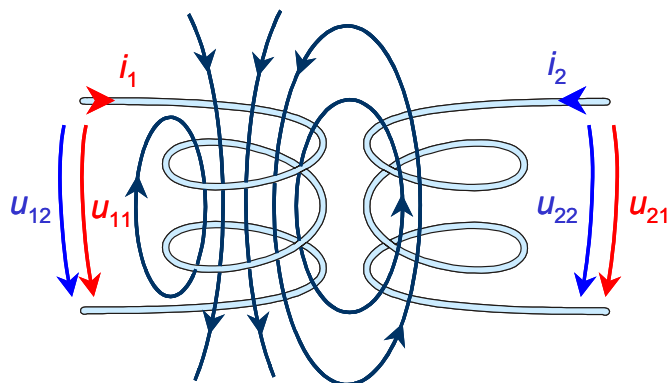
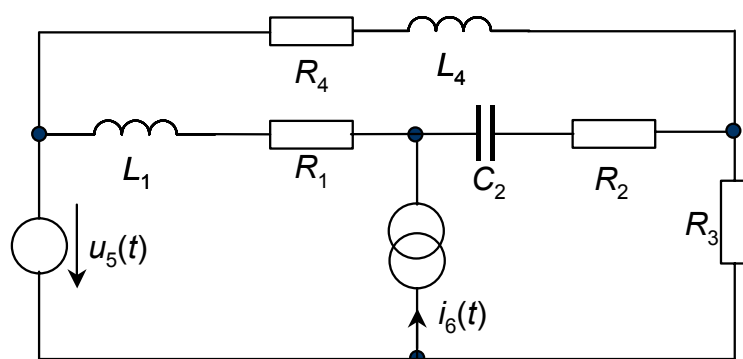

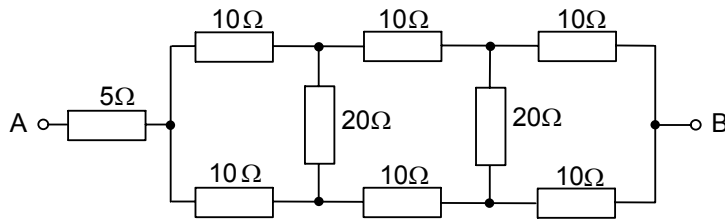
Elektrotechnika

Zbierka neriešených príkladov

1 Lineárne obvody v stacionárnom stave

Príklad 1

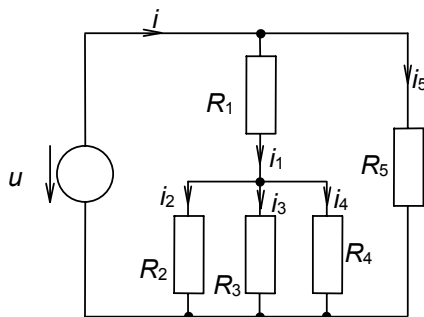

Nájdite celkový odpor R_{AB} medzi uzlami A a B).

Ak nebudete vedieť pohnúť so zlučováním rezistorov, pozrite si poznámku na strane 2.

Riešenie:
 $R_{AB} = 20\Omega$

Príklad 2

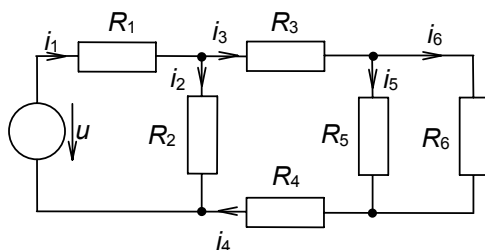
$R_1 = 10\Omega$, $R_2 = 10\Omega$, $R_3 = 20\Omega$, $R_4 = 30\Omega$, $R_5 = 20\Omega$, $u = 24V$

- Nájdite celkový odpor R a vodivosť G pasívnej časti siete (vzhľadom na vývody zdroja).
- Vypočítajte všetky prúdy v obvode.

Riešenie:

- $R = 8,71795\Omega$, $G = 0,114706S$
- $i = 2,75294A$, $i_1 = 1,55294A$, $i_2 = 0,874058A$, $i_3 = 0,42353A$,
 $i_4 = 0,282353A$, $i_5 = 1,2A$

Príklad 3

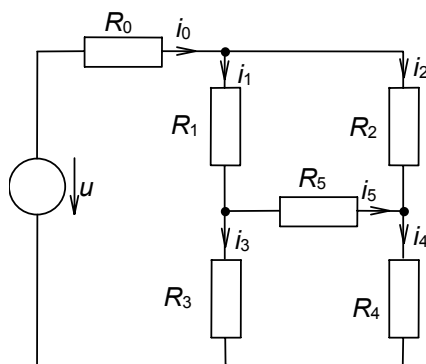
$u = 24V$, $R_1 = 10\Omega$, $R_2 = 22\Omega$, $R_3 = 47\Omega$, $R_4 = 33\Omega$,
 $R_5 = 27\Omega$, $R_6 = 18\Omega$

- Vypočítajte prúdy i_1 až i_6 .
- Pomocou 1. Kirchhoffovho zákona dokážte (všeobecne), že $i_3 = i_4$.

Riešenie:

- $i_1 = 0,8661A$, $i_2 = 0,6972A$, $i_3 = 0,1689A$, $i_4 = 0,1689A$,
 $i_5 = 0,0676A$, $i_6 = 0,1014A$

Príklad 4

$R_0 = 10\Omega$, $R_1 = 20\Omega$, $R_2 = 10\Omega$, $R_3 = 10\Omega$, $R_4 = 20\Omega$, $R_5 = 5\Omega$,
 $u = 24V$

- Vypočítajte celkový odpor R a vodivosť G pasívnej časti obvodu (vzhľadom na vývody zdroja u).
- Vypočítajte všetky prúdy v obvode.
- Správnosť riešenia overte výkonovou bilanciou.

Riešenie:

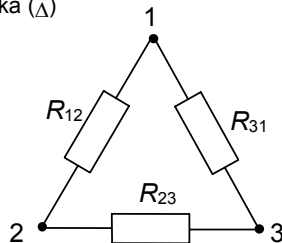
- $R = 23,75\Omega$, $G = 0,042105S$
- $i_0 = 1,010526A$, $i_1 = 0,378947A$, $i_2 = 0,63158A$, $i_3 = 0,631579A$,
 $i_4 = 0,378947A$, $i_5 = -0,25263A$

Poznámka:

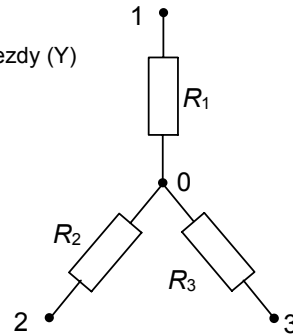
Ak potrebujeme zjednodušiť rezistívnu sieť a nevieme sa pohnúť dopredu, pretože sa nám v nej nedarí nájsť žiadne skupiny rezistorov zapojených do série alebo paralelne, s veľkou pravdepodobnosťou v takejto sieti nájdeme trojicu rezistorov zapojenú do hviezdy (Y), alebo do trojuholníka (Δ). V tomto prípade pomôže transfigurácia niektorého z takýchto trojpólov na ekvivalentný trojpól opačného typu ($\Delta \rightarrow Y$, resp. $Y \rightarrow \Delta$).

Ako pomôcku si na tomto mieste uveďme transfiguračné vzťahy:

Zapojenie do trojuholníka (Δ)

Zapojenie do hviezdy (Y)

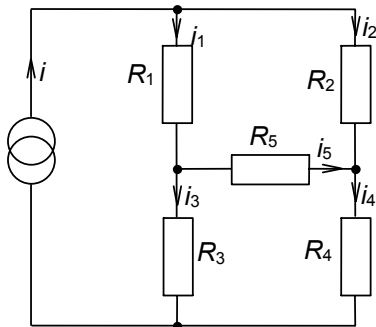

a) Prevod trojuholníka na ekvivalentnú hviezdu ($\Delta \rightarrow Y$)

$$R_1 = \frac{R_{31} \cdot R_{12}}{R_{12} + R_{23} + R_{31}}; \quad R_2 = \frac{R_{12} \cdot R_{23}}{R_{12} + R_{23} + R_{31}}; \quad R_3 = \frac{R_{23} \cdot R_{31}}{R_{12} + R_{23} + R_{31}}$$

b) Prevod hviezdy na ekvivalentný trojuholník ($Y \rightarrow \Delta$)

$$R_{12} = R_1 + R_2 + \frac{R_1 \cdot R_2}{R_3}; \quad R_{23} = R_2 + R_3 + \frac{R_2 \cdot R_3}{R_1}; \quad R_{31} = R_3 + R_1 + \frac{R_3 \cdot R_1}{R_2}$$

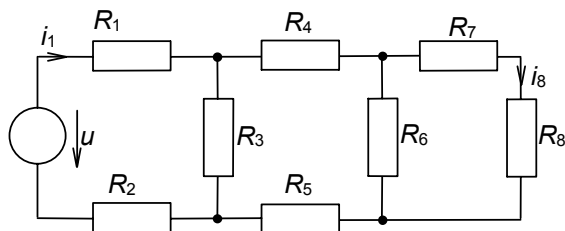
Príklad 5

$$R_1 = 10\Omega, R_2 = 20\Omega, R_3 = 20\Omega, R_4 = 40\Omega, R_5 = 10\Omega, i = 1A$$

- Vypočítajte celkový odpor R a vodivosť G pasívnej časti obvodu (vzhľadom na vývody zdroja).
- Vypočítajte všetky prúdy v sieti.
- Vypočítajte napätie u na zdroji prúdu i .
- Správnosť riešenia overte výkonovou bilanciou.

Riešenie:

- $R = 20\Omega, G = 0.05S$
- $i_1 = i_3 = 0,66667A, i_2 = i_4 = 0,33333A, i_5 = 0A$
- $u = 20V$.

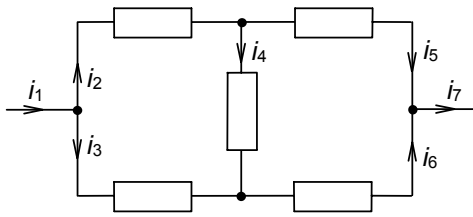
Príklad 6

$$R_1 = 10\Omega, R_2 = 5\Omega, R_3 = 20\Omega, R_4 = 10\Omega, R_5 = 10\Omega, R_6 = 40\Omega, R_7 = 10\Omega, R_8 = 25\Omega, u = 24V$$

- Vypočítajte celkový odpor R a vodivosť G pasívnej časti siete (vzhľadom na vývody zdroja).
- Vypočítajte prúdy i_1 a i_8 .

Riešenie

- $R = 28,1818\Omega, G = 0,03548S$.
- $i_1 = 0,851613A, i_8 = 0,15484A$

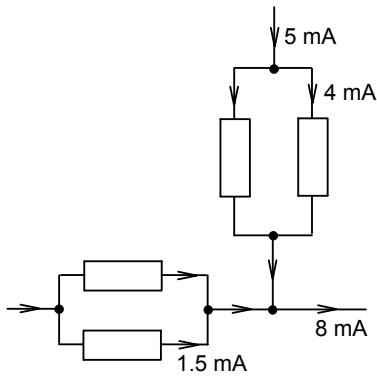
Příklad 7

$$i_1 = 6\mu\text{A}, i_2 = 2\mu\text{A}, i_5 = 0,5\mu\text{A}$$

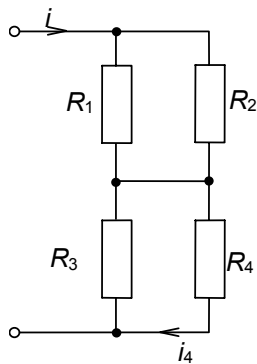
Pomocou 1. Kirchhoffovho zákona nájdite všetky ostatné prúdy.

Riešenie:

$$i_3 = 4\mu\text{A}, i_4 = 1,5\mu\text{A}, i_6 = 5,5\mu\text{A}, i_7 = 6\mu\text{A}$$

Příklad 8

Pomocou 1. Kirchhoffovho zákona nájdite všetky neznáme prúdy.

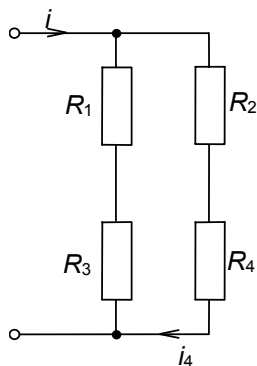
Příklad 9

$$R_1 = 10\Omega, R_2 = 30\Omega, R_3 = 30\Omega$$

Nájdite odpor rezistora R_4 tak, aby $i_4 = 0,25 \cdot i$

Riešenie:

$$R_4 = 90\Omega$$

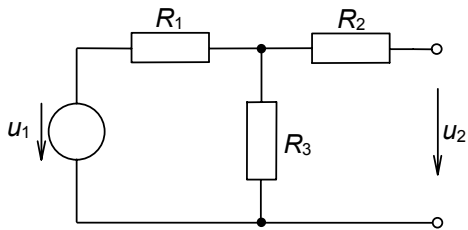
Příklad 10

$$R_1 = 10\Omega, R_2 = 20\Omega, R_3 = 40\Omega$$

Nájdite odpor rezistora R_4 tak, aby $i_4 = 0,2 \cdot i$

Riešenie:

$$R_4 = 180\Omega$$

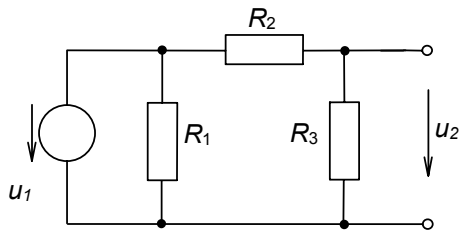
Príklad 11

$$R_1 = 30\Omega, R_2 = 10\Omega, R_3 = 10\Omega, u_1 = 24V$$

- Vypočítajte u_2 .
- Zmení sa napätie u_2 , ak rezistor R_2 nahradíme skratom? Dokážte svoju odpoveď!

Riešenie:

- $u_2 = 6V$
- Nezmení.

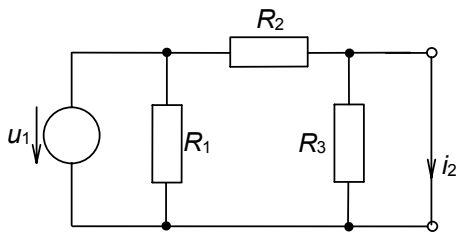
Príklad 12

$$R_1 = 10\Omega, R_2 = 30\Omega, R_3 = 20\Omega, u_1 = 50V$$

- Vypočítajte u_2 .
- Zmení sa napätie u_2 , ak zo siete odstránime rezistor R_1 ? Dokážte svoju odpoveď!

Riešenie:

- $u_2 = 20V$
- Nezmení.

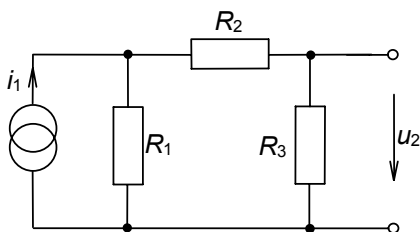
Príklad 13

$$R_1 = 10\Omega, R_2 = 30\Omega, R_3 = 20\Omega, u_1 = 50V$$

- Vypočítajte i_2 .
- Zmení sa prúd i_2 , ak zo siete odstránime rezistor R_3 ? Dokážte svoje tvrdenie!

Riešenie:

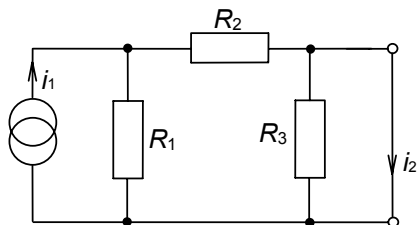
- $i_2 = 1.6667A$
- Nezmení.

Príklad 14

$$R_1 = 40\Omega, R_2 = 20\Omega, R_3 = 20\Omega, i_1 = 1A$$

Vypočítajte u_2 .

Riešenie:
 $u_2 = 10V$

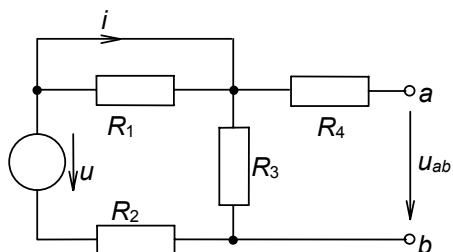
Príklad 15

$$R_1 = 40\Omega, R_2 = 10\Omega, R_3 = 10\Omega, i_1 = 1A$$

Vypočítajte i_2 .

Riešenie:
 $i_2 = 0,8A$

Príklad 16

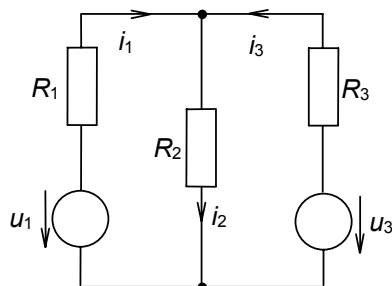

$$R_1 = 10\Omega, R_2 = 25\Omega, R_3 = 15\Omega, R_4 = 10\Omega, u = 20V.$$

Vypočítajte prúd i a napätie u_{ab}

Riešenie:
 $u_{ab} = 7,5V$

Príklad 17

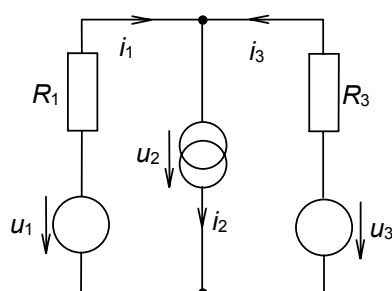

$$R_1 = 50\Omega, R_2 = 20\Omega, R_3 = 12\Omega, u_1 = 20V, u_3 = 24V$$

Priamou aplikáciou Kirchoffových zákonov za pomoci Ohmovho zákona vypočítajte prúdy i_1 , i_2 a i_3 .

Riešenie:
 $i_1 = 0,08696A, i_2 = 0,78261A, i_3 = 0,69565A$

Príklad 18

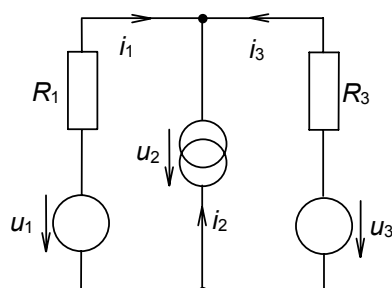

$$u_1 = 10V, R_1 = 10\Omega, u_3 = -20V, R_3 = 20\Omega, i_2 = 1A$$

- Priamou aplikáciou Kirchoffových zákonov s pomocou Ohmovo zákona vypočítajte i_1 , u_2 , i_3 .
- Presvedčte sa, že súčet výkonov všetkých dvojpólov v obvode je nulový.

Riešenie:
a) $i_1 = 1,667A, u_2 = -6,667V, i_3 = -0,667A$

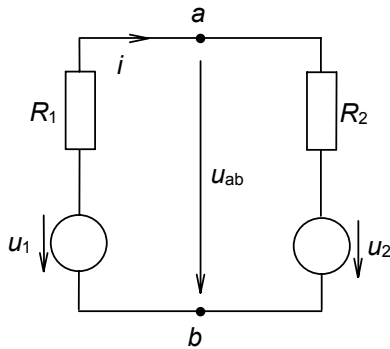
Príklad 19

$$u_1 = 10V, R_1 = 20\Omega, u_3 = -25V, R_3 = 25\Omega, i_2 = 0,5A$$

- Priamou aplikáciou Kirchoffových zákonov s pomocou Ohmovo zákona vypočítajte i_1 , u_2 , i_3 .
- Vypočítajte výkony všetkých dvojpólov a pre každý z nich rozhodnite, či sa v obvode správa ako zdroj, alebo spotrebič energie.

Riešenie:
a) $i_1 = 0,5A, u_2 = 0V, i_3 = -1A$
b) R_1, R_3 – spotrebiče
 u_1, u_3 – zdroje
 i_2 – v tomto obvode ani zdroj, ani spotrebič (nulový výkon)

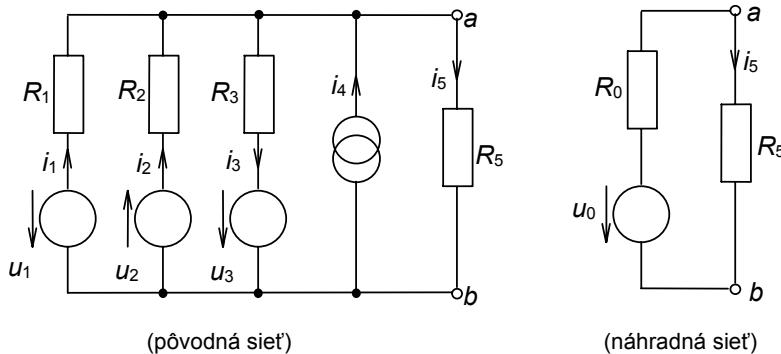
Príklad 20

$$u_1 = 20V, u_2 = 25V, R_1 = 5\Omega, R_2 = 15\Omega.$$

- Vypočítajte prúd i a napätie u_{ab}
- Vypočítajte výkony všetkých dvojpólov a pre každý z nich rozhodnite, či sa v obvode správa ako zdroj, alebo spotrebič energie. Presvedčte sa, že súčet výkonov všetkých dvojpólov v obvode je nulový.

Riešenie:

- $i = -0,25A, u_{ab} = 21,25V$
- R_1, R_2, u_1 – spotrebiče, u_2 - zdroj

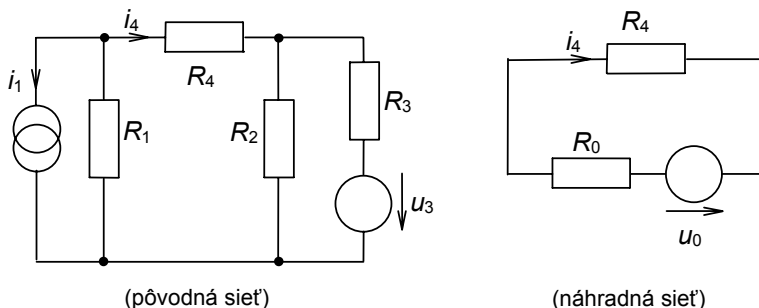
Príklad 21

$$u_1 = 30V, R_1 = 30\Omega, u_2 = 12V, R_2 = 30\Omega, u_3 = 16V, R_3 = 40\Omega, i_4 = 0,16A, R_5 = 10\Omega.$$

- Postupnými úpravami (konverzia napätového zdroja na prúdový, pravidlá pre paralelné a sériové radenie dvojpólov) upravte pôvodnú sieť na náhradnú.
- V náhradnej sieti vypočítajte prúd i_5 .
- Vráťte sa do pôvodnej siete a aplikáciou Kirchhoffových zákonov za pomoci Ohmovho zákona nájdite prúdy i_1, i_2 a i_3 .

Riešenie:

- $u_0 = 12,65455V, R_0 = 10,9091\Omega.$
- $i_5 = 0,605217A$
- $i_1 = 0,798261A, i_2 = -0,601739A, i_3 = -0,248696A$

Príklad 22

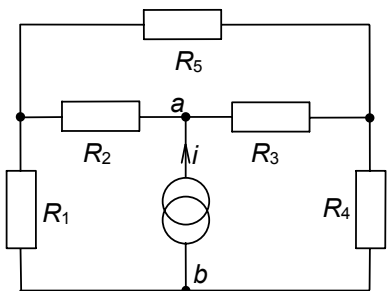
$$i_1 = -1A, R_1 = 10\Omega, R_2 = 20\Omega, R_3 = 20\Omega, u_3 = 20V, R_4 = 10\Omega$$

- Postupnými úpravami pretvorte pôvodnú sieť na ekvivalentnú náhradnú sieť, ktorá je reprezentovaná jednou slučkou obsahujúcou rezistor R_4 .
- V náhradnej sieti vypočítajte prúd i_4 .

Riešenie:

- $R_0 = 20\Omega, u_0 = 0V$
- $i_4 = 0A$

Príklad 23

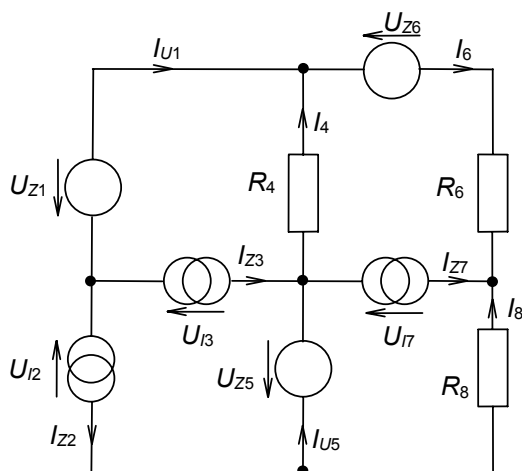
$$R_1 = 10\Omega, R_2 = 20\Omega, R_3 = 25\Omega, R_4 = 16\Omega, R_5 = 16\Omega, i = 1A$$

- a) Vypočítajte celkový odpor R pasívnej časti siete (vzhľadom na uzly a a b).
- b) Vypočítajte celkový výkon P dodaný zdrojom prúdu.

Riešenie:

- a) $R = 17.294\Omega$.
- b) $P = 17.294W$.

Príklad 24

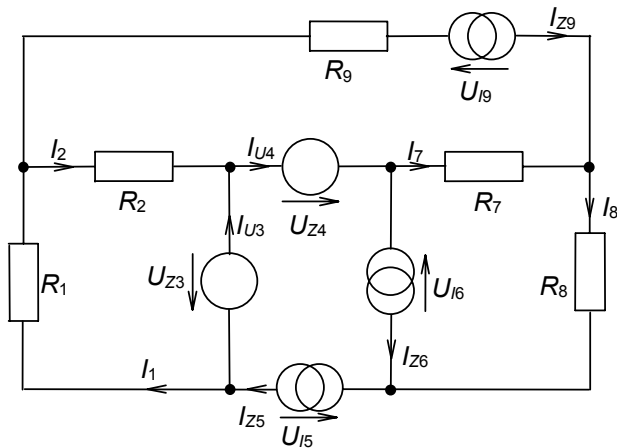
$$U_{Z1} = 10V, I_{Z2} = 1A, I_{Z3} = 0,64A, R_4 = 25\Omega, U_{Z5} = -8V, \\ U_{Z6} = 18V, R_6 = 12\Omega, I_{Z7} = -0,5A, R_8 = 25\Omega.$$

Vhodnou metódou vypočítajte prúdy všetkými rezistormi a ideálnymi napäťovými zdrojmi a napätia na ideálnych prúdových zdrojoch.

Riešenie:

$$I_{U1} = -1,64A, U_{I2} = 51,54V, U_{I2} = 43,54V, I_4 = 1,3416A, \\ I_{U5} = 0,2016A, I_6 = -0,2984A, U_{I7} = 11,959V, I_8 = 0,7984A$$

Príklad 25

$$R_1 = 25\Omega, R_2 = 20\Omega, U_{Z3} = 10V, U_{Z4} = 12V, \\ I_{Z5} = 1A, I_{Z6} = 1,5A, R_7 = 20\Omega, R_8 = 16\Omega, \\ I_{Z9} = -0,4A, R_9 = 20\Omega.$$

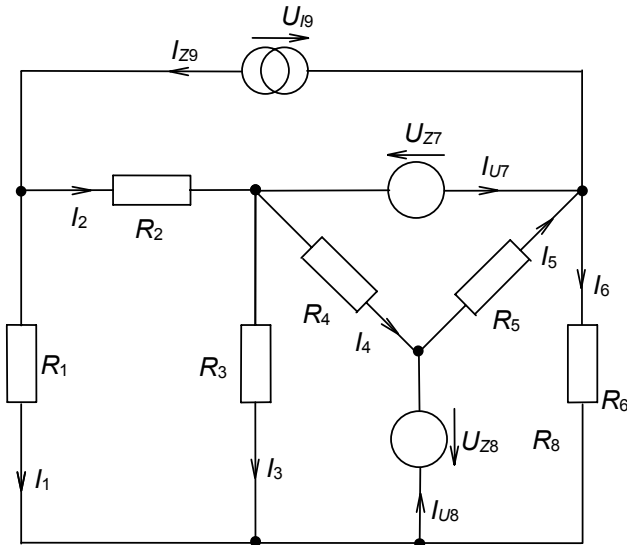
- a) Vypočítajte prúdy rezistormi, napätia na prúdových zdrojoch a prúdy napäťovými zdrojmi.
- b) Ktoré veličiny v obvode sa zmenia, ak premostíme rezistor R_9 skratom?

Riešenie:

- a) $I_1 = -0,4A, I_2 = 0A, I_{U3} = 1,4A, I_{U4} = 1,4A, U_{I5} = -8V, \\ U_{I6} = 10V, I_7 = -0,1A, I_8 = -0,5A, U_{I9} = -18V$
- b) V celom obvode sa zmení len napätie U_{I9} (uvážte, ako sa zmení VA charakteristika dvoj pólu tvoreného prvkami $R_9 - I_{Z9}$ po vyradení rezistora R_9).

Príklad 26

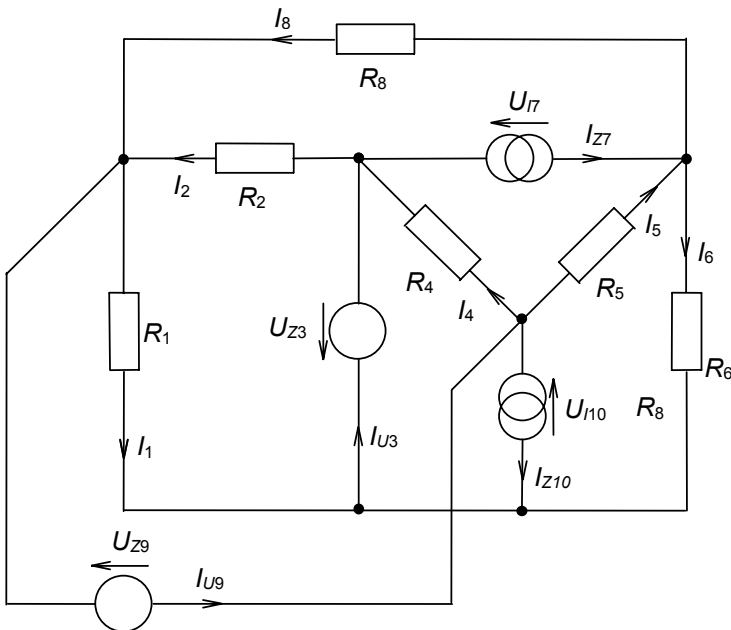
$$R_1 = 0,2\Omega, R_2 = 0,5\Omega, R_3 = R_4 = R_5 = R_6 = 1\Omega, \\ U_{Z7} = 2V, U_{Z8} = 1V, I_{Z9} = 3A$$

Vypočítajte prúdy rezistormi a napätovými zdrojmi a napätia na prúdových zdrojoch.

Riešenie:

$$I_1 = 1,0525A, I_2 = 1,9474A, I_3 = -0,7632A, \\ I_4 = -1,7632A, I_5 = -0,2368A, I_6 = 1,2368A, \\ I_{U7} = 4,4738A, I_{U8} = 1,5264A, U_{I9} = -1,0263V.$$

Príklad 27

$$R_1 = 2\Omega, R_2 = 3\Omega, U_{Z3} = 10V, \\ R_4 = 0,2\Omega, R_5 = 0,5\Omega, R_6 = 1\Omega, I_{Z7} = 2A, \\ R_8 = 5\Omega, U_{Z9} = 15V, I_{Z10} = 1,5A$$

Vypočítajte prúdy rezistormi.

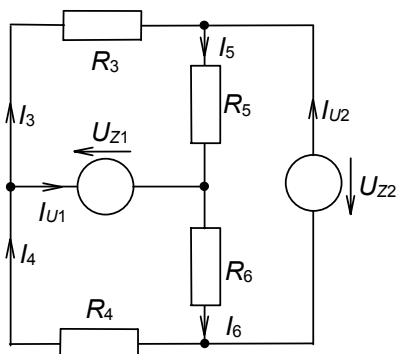
Riešenie:

$$I_1 = -2,39A, I_2 = 4,93A, I_4 = 1,1A, I_5 = 7,01A, \\ I_6 = 6,71A, I_8 = 2,29A$$

Poznámka:

Všimnite si, že pri riešení či už metódou vetvových napätí alebo tetivových prúdov v tomto prípade potrebujeme iba rovnice 1KZ pre nezávislé rezy príslušné vetvám s neznámym napätím a rovnice 2KZ pre nezávislé slučky príslušné tetivám s neznámymi prúdmi. Zvyšné rovnice by sme využili, ak by nás zaujímali napätia na prúdových zdrojoch a prúdy napätovými zdrojmi.

Príklad 28

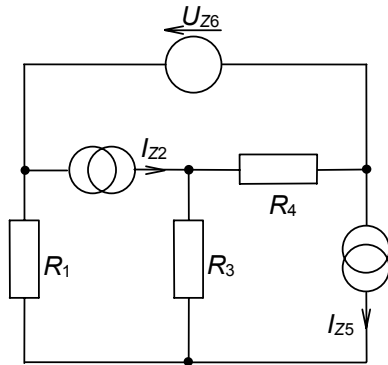
$$R_3 = 22\Omega, R_4 = 18\Omega, R_5 = 27\Omega, R_6 = 15\Omega, U_{Z1} = 40V, \\ U_{Z2} = 20V.$$

Vypočítajte I_{U1} , I_{U2} , I_3 , I_4 , I_5 , I_6 .

Riešenie

$$I_{U1} = 2,142A, I_{U2} = 1,175A, I_3 = -1,464A, I_4 = 0,678A, \\ I_5 = -0,2887A, I_6 = 1,853A$$

Príklad 29

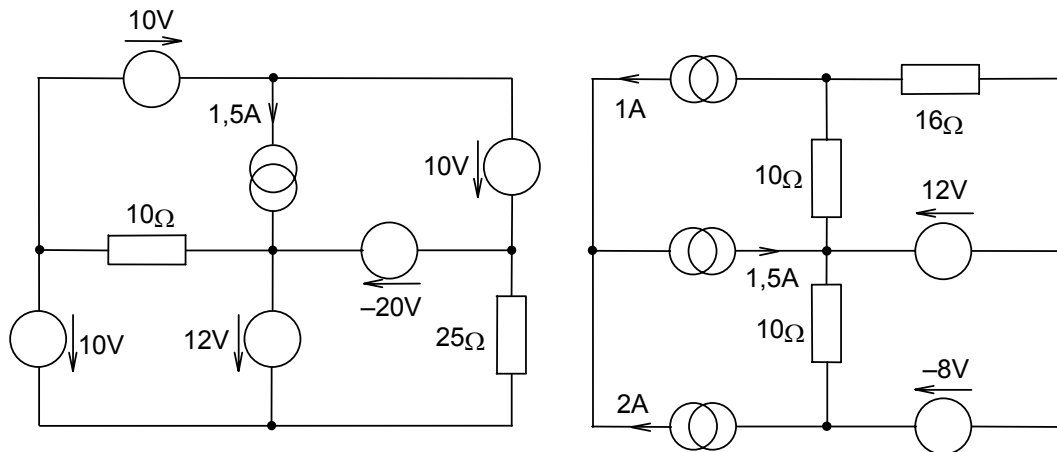
$$R_1 = 20\Omega, I_{z2} = 1,5\text{A}, R_3 = 10\Omega, R_4 = 25\Omega, I_{z5} = 2,5\text{A}, U_{z6} = 20\text{V}.$$

Rozhodnite, ktorý zdroj v obvode dodáva a ktorý zdroj odoberá výkon.

Riešenie

Všetky zdroje do obvodu výkon dodávajú.

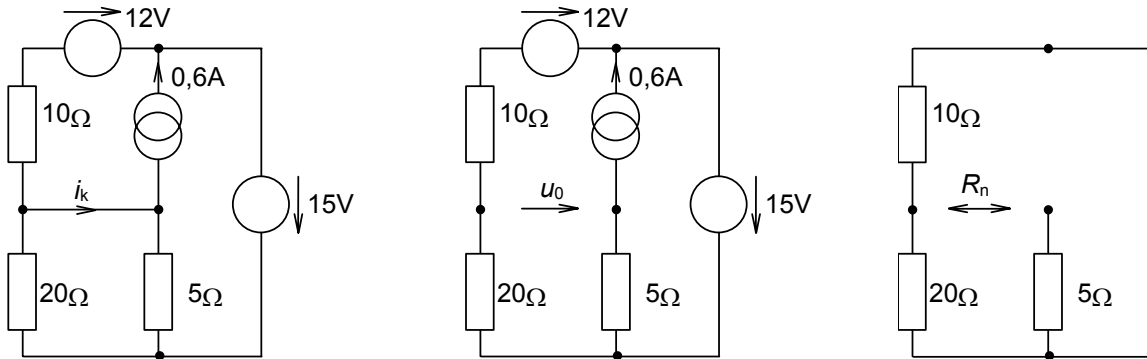
Príklad 30

- Dokážte, že obvody na obrázku nemajú riešenie.
- Pridaním ďalšieho rezistora paralelne alebo sériovo s jedným z prvkov siete upravte obvody tak, aby sa v nich dal nájsť pravý strom. Hodnotu tohoto rezistora si zvolte a obvody vhodnou metódou vyriešte.

2 Princíp náhradného aktívneho dvojpólu

Príklad 31

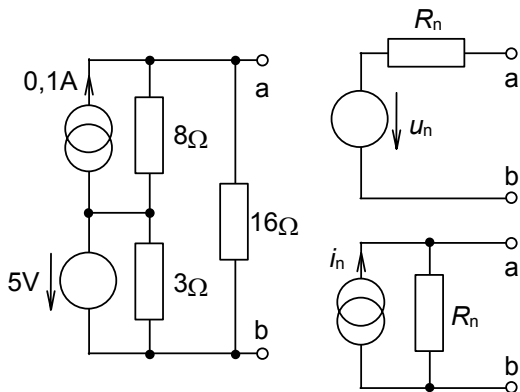

- Vypočítajte prúd nakrátko i_k .
- Vypočítajte napätie naprázdno u_0 .
- Vypočítajte odpor R_n .
- Aká je súvislosť medzi i_k , u_0 a R_n ?

Riešenie:

- $i_k = 1,8A$
- $u_0 = 21V$
- $R_n = 35/3\Omega = 11,67\Omega$

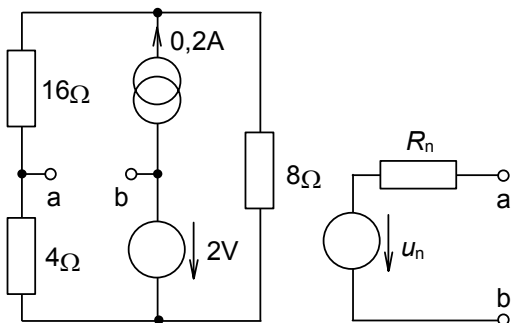
Príklad 32

Použitím Thèveninovej a Nortonovej teórey nájdite parametre náhradného aktívneho dvojpólu.

Riešenie:
 $u_n = 3,867V$
 $i_n = 0,725A$
 $R_n = 5,33\Omega$

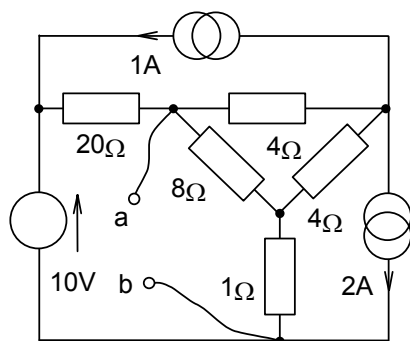
Príklad 33

Nájdite parametre náhradného aktívneho dvojpólu.

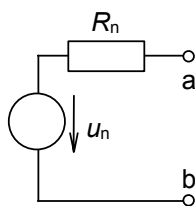
Riešenie:
 $u_n = -1,7714V$
 $R_n = 3,4286\Omega$

Příklad 34

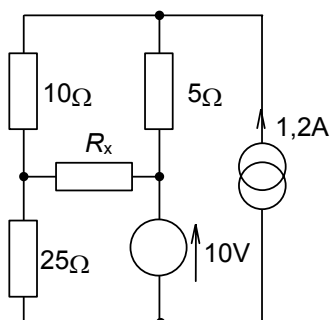

Nájdite parametre náhradného aktívneho dvoj pólu.

Riešenie:
 $u_n = -9,2V$
 $R_n = 4\Omega$

Příklad 35

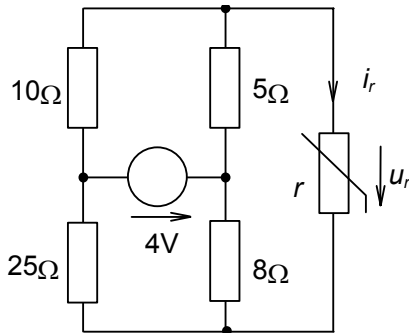
- Aký musí byť rezistor R_x , aby bol na ňom spotrebovaný maximálny výkon?
- Aký musí byť rezistor R_x , aby bol na ňom spotrebovaný výkon 1W?

Riešenie:

- $R_x = 9,375\Omega$
- $R_x = 34,8435\Omega$ alebo aj $R_x = 2,6565\Omega$

3 Obvody s jedným nelineárnym prvkom v stacionárnom stave

Príklad 36

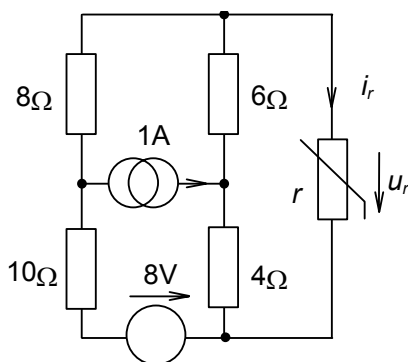

- a) Aké sú parametre náhradného aktívneho dvojpólu, ktorým je potrebné nahradiť lineárnu časť elektrického obvodu?
 b) Aký je pracovný bod (u_r, i_r) nelineárneho prvku r , ktorého VA charakteristika je daná výrazom $u_r = 0,25 \cdot i_r^2$?

Riešenie:

- a) $R_n = 9,3939\Omega$, $u_n = 0,3636V$
 b) $u_r = 3,7362 \times 10^{-4}V$, $i_r = 3,8670 \times 10^{-2}A$

Príklad 37

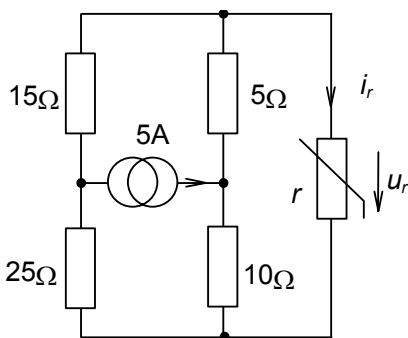

- a) Aké sú parametre náhradného aktívneho dvojpólu, ktorým je potrebné nahradiť lineárnu časť elektrického obvodu?
 b) Aký je pracovný bod (u_r, i_r) nelineárneho prvku r , ktorého VA charakteristika je daná výrazom $u_r = 0,4 \cdot i_r^2 + 0,1 \cdot i_r$?
 c) Vypočítajte statický a diferenciálny odpor nelineárneho prvku v pracovnom bode.

Riešenie:

- a) $R_n = 6,4286\Omega$, $u_n = 1,8571V$
 b) $u_r = 5,9254 \times 10^{-2}V$, $i_r = 0,2797A$
 c) $R_s = 0,2119\Omega$, $r_d = 0,3237\Omega$

Príklad 38

- a) Aké sú parametre náhradného aktívneho dvojpólu, ktorým je potrebné nahradiť lineárnu časť elektrického obvodu?
 b) Aký je pracovný bod (u_r, i_r) nelineárneho prvku - polovodičovej diódy zapojenej v priepustnom smere, ktorej VA charakteristika je daná

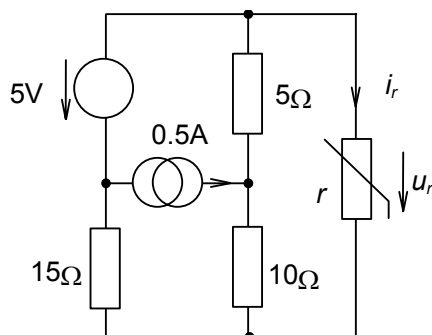
$$\text{výrazom } i_r = I_s \cdot \left(\exp\left(\frac{e \cdot u_r}{k \cdot T}\right) - 1 \right), \text{ kde saturačný prúd } I_s = 1 \times 10^{-14} \text{ A,}$$

elementárny náboj $e = 1,6022 \times 10^{-19} \text{ C}$, Boltzmannova konštanta $k = 1,3806 \times 10^{-23} \text{ J/K}$ a absolútna teplota $T = 293,15 \text{ K}$

Riešenie:

- a) $R_n = 10,9090\Omega$, $u_n = 2,2727V$
 b) $u_r = 0,7644V$, $i_r = 0,1383A$

Príklad 39

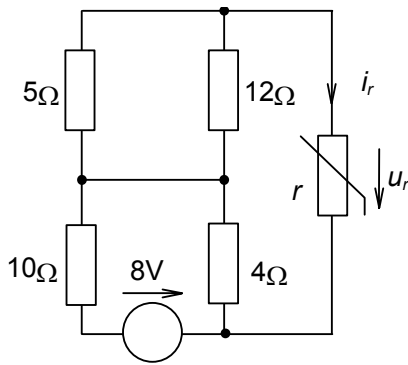
- a) Aké sú parametre náhradného aktívneho dvojpólu, ktorým je potrebné nahradiť lineárnu časť elektrického obvodu?
 b) Aký je pracovný bod (u_r, i_r) nelineárneho prvku, ktorého VA charakteristika je daná výrazom $u_r = 1,2 \cdot \arctg(10 \cdot i_r)$?

Poznámka: Uvažujte argument x funkcie $\arctg(x)$ v radiánoch!

Riešenie:

- a) $R_n = 7,5\Omega$, $u_n = 1,25V$
 b) $u_r = 0,7288V$, $i_r = 6,9495 \times 10^{-2}A$

Príklad 40

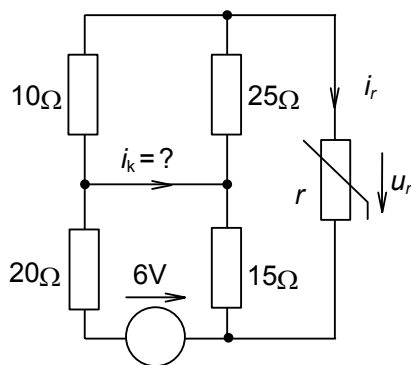

- a) Aké sú parametre náhradného aktívneho dvojpólu, ktorým je potrebné nahradiť lineárnu časť elektrického obvodu?
 b) Aký je pracovný bod (u_r, i_r) nelineárneho prvku, ktorého VA charakteristika je daná výrazom $u_r = 2,5 \cdot \sqrt{i_r}$?

Riešenie:

- a) $R_n = 6,3866\Omega$, $u_n = 2,2857V$
 b) $u_r = 1,0843V$, $i_r = 0,1881A$

Príklad 41

- a) Aké sú parametre náhradného aktívneho dvojpólu, ktorým je potrebné nahradiť lineárnu časť elektrického obvodu?
 b) Aký je pracovný bod (u_r, i_r) nelineárneho prvku, ktorého VA charakteristika je daná výrazom $u_r = 2 \cdot \left[\ln \left(\frac{i_r + 0,01}{0,01} \right) \right]$?
 c) Aký prúd i_k tečie skratovacím vodičom?

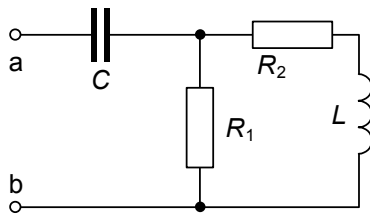
Poznámka: Pri riešení úlohy c) využite princíp kompenzácie, na základe ktorého je možné nahradiť ľubovoľný (teda aj nelineárny) prvok iným prvkom (napr. lineárnym) s tým istým pracovným bodom. Potom možno prúd i_k určiť riešením novovzniknutého lineárneho obvodu.

Riešenie:

- a) $R_n = 15,7143\Omega$, $u_n = 2,5714V$
 b) $u_r = 2,2456V$, $i_r = 2,0734 \times 10^{-2}A$
 c) $i_k = 0,1655A$

4 Lineárne obvody v ustálenom harmonickom stave

Príklad 42

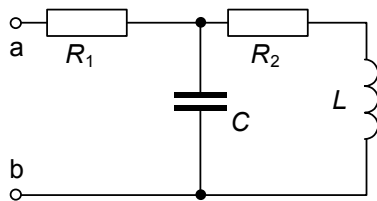
$$R_1 = 20\Omega, R_2 = 80\Omega, C = 50\mu\text{F}, L = 0,1\text{H}$$

$$\omega = 1000\text{s}^{-1}$$

Vypočítajte impedanciu dvojpólu medzi svorkami a–b.

Riešenie:
 $Z = 18 - j18 \Omega$

Príklad 43

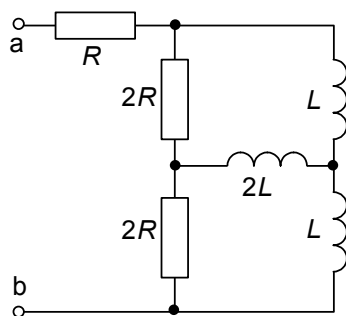
$$R_1 = 10\Omega, R_2 = 5\Omega, C = 10\mu\text{F}, L = 2\text{mH}$$

$$f = 200\text{Hz}$$

- Vypočítajte impedanciu dvojpólu medzi svorkami a–b a určte jej charakter.
- Vypočítajte, pri akej frekvencii sa zmení charakter impedancie.

Riešenie:
 a) $Z = 15,31 + j2,25 \Omega$, induktívny charakter
 b) $f = 1052,7\text{Hz}$

Príklad 44

Nájdite impedanciu dvojpólu medzi svorkami a–b

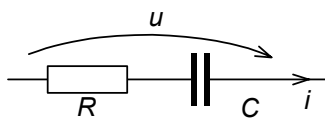
- všeobecne;
- číselne, ak $R = 25\Omega, L = 500\text{mH}, \omega = 100\text{s}^{-1}$.

Riešenie:
 a) $Z = R + 4Rj\omega L / (2R + j\omega L)$
 b) $Z = 75 + j50 \Omega$

Príklad 45

$$R = 30\Omega, C = 250\mu\text{F}$$

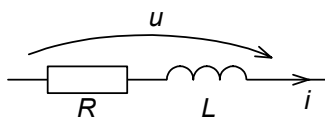
$$u = 10 \cdot \cos 100t \text{ [V]}$$

Určte časový priebeh i a jeho efektívnu hodnotu I_{ef} .

Riešenie:
 $i = 0,2 \cdot \cos(100t + 53,13^\circ) \text{ [A]}$
 $I_{\text{ef}} = 0,2/\sqrt{2} = 0,141 \text{ A}$

Príklad 46

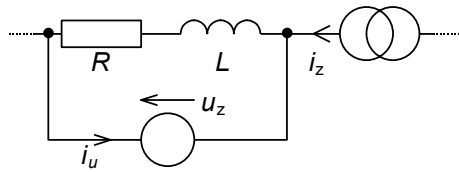

$$u = 10 \cdot \cos 100t \text{ [V]}$$

$$i = 0,1 \cdot \cos(100t - 30^\circ) \text{ [A]}$$

Vypočítajte hodnotu R a L .

Riešenie:
 $R = 86,6\Omega$
 $L = 0,5\text{H}$

Príklad 47

V časti obvodu na obrázku platí:

$$u_z = 50 \cdot \cos 500t \text{ [V]}$$

$$i_z = 0.1 \cdot \sin(500t + 45^\circ) \text{ [A]}$$

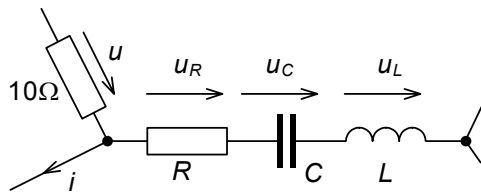
$$R = 50 \Omega, L = 25 \text{ mH}$$

Vypočítajte prúd cez napätový zdroj i_u a jeho efektívnu hodnotu.

Riešenie:

$$i_u = 0,886 \cdot \cos(500t - 10,71^\circ) \text{ [A]}$$

$$I_{\text{ef}} = 0,626 \text{ A}$$

Príklad 48

V časti obvodu na obrázku platí:

$$u = 25 \cdot \cos(5000t + 45^\circ) \text{ [V]}$$

$$i = 1,5 \cdot \cos 5000t \text{ [A]}$$

$$R = 20 \Omega, C = 10 \mu\text{F}, L = 0,12 \text{ mH.}$$

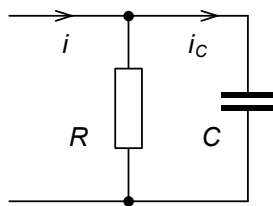
Vypočítajte u_R, u_C, u_L .

Riešenie:

$$u_R = 35,76 \cdot \cos(5000t + 81,39^\circ) \text{ [V]}$$

$$u_C = 35,76 \cdot \cos(5000t - 8,61^\circ) \text{ [V]}$$

$$u_L = 1,073 \cdot \cos(5000t + 171,9^\circ) \text{ [V]}$$

Príklad 49

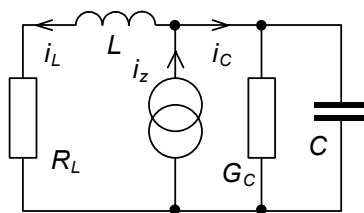
Efektívna hodnota harmonického prúdu i je $I_{\text{ef}} = 1 \text{ A}$. Efektívna hodnota prúdu i_C je $I_{\text{Cef}} = 0,707 \text{ A}$.

$$R = 10 \Omega, C = 250 \mu\text{F.}$$

Vypočítajte frekvenciu f .

Riešenie:

$$f = 200/\pi = 63,66 \text{ Hz}$$

Príklad 50

$R_L = 5 \Omega, L = 10 \text{ mH}, G_C = 10^{-3} \text{ S}, C = 330 \mu\text{F}$.
harmonický zdroj, $f = 60 \text{ Hz}$

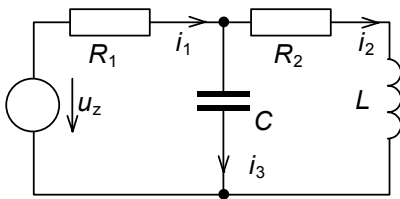
- Vypočítajte fázový posuv $\Delta\varphi$ medzi prúdmi i_L a i_C a určte, ktorý z nich nadobúda skôr maximálnu hodnotu.
- Vypočítajte časový rozdiel Δt medzi maximami prúdov i_L a i_C .

Riešenie:

$$\text{a) } \Delta\varphi = 126,56^\circ, i_C$$

$$\text{b) } \Delta t = 5,86 \text{ ms}$$

Príklad 51

$$R_1 = 15\Omega, R_2 = 20\Omega, C = 50\mu\text{F}, L = 25\text{mH}$$

$$u_z = 150 \cdot \cos \omega t \text{ [V]}$$

$$f = 100\text{Hz}$$

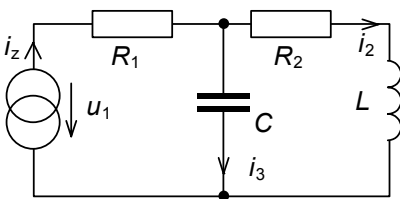
Vypočítajte prúdy i_1, i_2, i_3 .

Riešenie:

$$i_1 = 3,243 \cdot \cos(628t + 8,8^\circ) \text{ [A]}$$

$$i_2 = 4,019 \cdot \cos(628t - 42,32^\circ) \text{ [A]}$$

$$i_3 = 3,211 \cdot \cos(628t + 85,82^\circ) \text{ [A]}$$

Príklad 52

$$R_1 = 15\Omega, R_2 = 20\Omega, C = 50\mu\text{F}, L = 25\text{mH}$$

$$i_z = 0,2 \cdot \cos \omega t \text{ [A]}$$

$$f = 100\text{Hz}$$

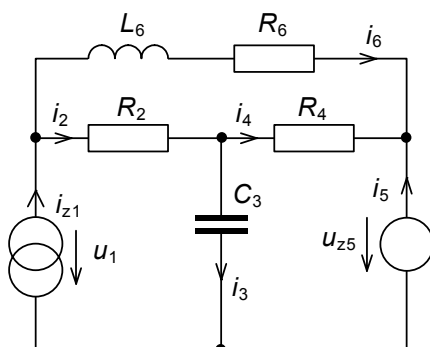
Vypočítajte u_1, i_2, i_3

Riešenie:

$$u_1 = 9,25 \cdot \cos(628t - 8,8^\circ) \text{ [V]}$$

$$i_2 = 0,248 \cdot \cos(628t - 51,13^\circ) \text{ [A]}$$

$$i_3 = 0,198 \cdot \cos(628t + 77,02^\circ) \text{ [A]}$$

Príklad 53

$$i_{z1} = 0,5 \cdot \cos 100t \text{ [A]}$$

$$u_{z5} = 10 \cdot \sin 100t \text{ [V]}$$

$$R_2 = 20\Omega, C_3 = 500\mu\text{F}, R_4 = 20\Omega, R_6 = 10\Omega, L_6 = 0,5\text{H}$$

Ľubovoľnou metódou vypočítajte $u_1, i_2, i_3, i_4, i_5, i_6$.

Riešenie:

$$u_1 = 9,01 \cdot \cos(100t - 33,69^\circ) \text{ [V]}$$

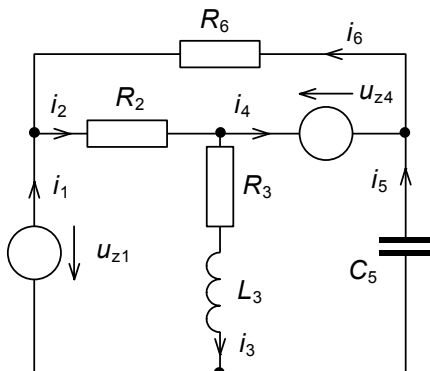
$$i_2 = 0,395 \cdot \cos(100t + 18,44^\circ) \text{ [A]}$$

$$i_3 = 0,375 \cdot \cos(100t) \text{ [A]}$$

$$i_4 = 0,125 \cdot \cos(100t + 90^\circ) \text{ [A]}$$

$$i_5 = 0,125 \cdot \cos(100t - 180^\circ) \text{ [A]}$$

$$i_6 = 0,177 \cdot \cos(100t - 45^\circ) \text{ [A]}$$

Príklad 54

$$u_{z1} = 48 \cdot \cos 100t \text{ [V]}$$

$$u_{z4} = 12 \cdot \sin 100t \text{ [V]}$$

$$R_2 = 20\Omega, R_3 = 10\Omega, L_3 = 0,05\text{H}, C_5 = 1000\mu\text{F}, R_6 = 40\Omega$$

- a) Najvýhodnejšou metódou vypočítajte i_1 a i_4 .
b) Vypočítajte činný, jalový a zdanlivý výkon na zdrojoch.

Riešenie:

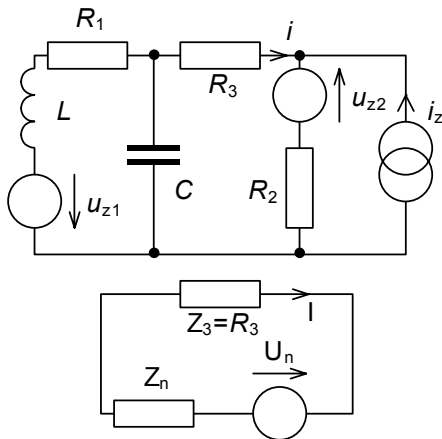
$$\text{a) } i_1 = 2,603 \cdot \cos(100t + 12,53^\circ) \text{ [A]}$$

$$i_4 = 1,243 \cdot \cos(100t + 55,41^\circ) \text{ [A]}$$

$$\text{b) } u_{z1}: P = -60,99\text{W}, Q = 13,55\text{VAr}, S = 62,47\text{VA}$$

$$u_{z4}: P = 6,14\text{W}, Q = 4,24\text{VAr}, S = 7,46\text{VA}$$

Príklad 55

$$u_{z1} = 50 \cdot \cos \omega t \text{ [V]}$$

$$u_{z2} = 20 \cdot \sin \omega t \text{ [V]}$$

$$i_z = 0,8 \cdot \cos(\omega t - 60^\circ) \text{ [A]}$$

$$f = 60 \text{ Hz}$$

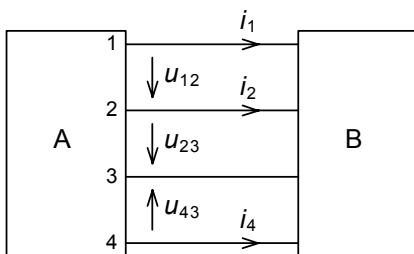
$$R_1 = 2 \Omega, L = 1 \text{ H}, C = 2000 \mu\text{F}, R_2 = 1 \Omega, R_3 = 16 \Omega$$

- Nájdite parametre náhradného aktívneho dvojpólu Z_n a U_n .
- Vypočítajte prúd i cez odpor R_3 .

Riešenie:

- $Z_n = 1 - j1,33 \text{ } [\Omega]$, $U_n = 13,66 \angle -91,7^\circ \text{ [V]}$
- $i = 1,133 \cdot \cos(377t - 87,23^\circ) \text{ [A]}$

Príklad 56

$$i_1 = 0,5 \cdot \cos \omega t \text{ [A]}$$

$$i_2 = 0,1 \cdot \sin \omega t \text{ [A]}$$

$$i_4 = 0,4 \cdot \cos(\omega t - 30^\circ) \text{ [A]}$$

$$u_{12} = 120 \cdot \cos \omega t \text{ [V]}$$

$$u_{23} = 60 \cdot \cos(\omega t + 60^\circ) \text{ [V]}$$

$$u_{43} = 40 \cdot \sin(\omega t + 60^\circ) \text{ [V]}$$

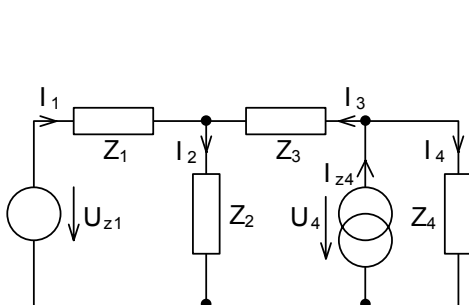
Vypočítajte činný a jalový výkon, ktorý je prenášaný z časti obvodu A do časti obvodu B.

Riešenie:

$$P = 42,90 \text{ W}$$

$$Q = 14,49 \text{ VAR}$$

Príklad 57

$$U_{z1} = 20 \angle 90^\circ \text{ [V]}$$

$$I_{z4} = 1 \text{ [A]}$$

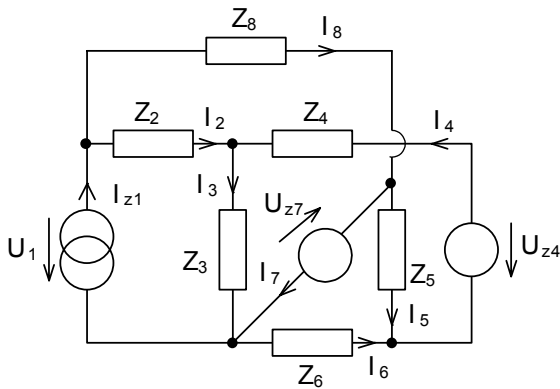
$$Z_1 = 10 \text{ } [\Omega], Z_2 = j10 \text{ } [\Omega], Z_3 = 10 + j10 \text{ } [\Omega], Z_4 = -j5 \text{ } [\Omega].$$

- Vypočítajte fázory prúdov I_1 až I_4 a napätia U_4 .
- Vypočítajte komplexný výkon na každom dvojpóle.

Riešenie:

- $I_1 = 1,581 \angle 71,56^\circ \text{ [A]}$, $I_2 = 0,707 \angle 45^\circ \text{ [A]}$,
 $I_3 = 1 \angle -90^\circ \text{ [A]}$, $I_4 = 1,414 \angle 45^\circ \text{ [A]}$,
 $U_4 = 7,07 \angle -45^\circ \text{ [V]}$
- $U_{z1}: S = -30 - j10 \text{ [VA]}$, $Z_1: S = 25 \text{ [VA]}$, $Z_2: S = j5 \text{ [VA]}$,
 $Z_3: S = 10 + j10 \text{ [VA]}$, $Z_4: S = -j10 \text{ [VA]}$,
 $I_{z4}: S = -5 + j5 \text{ [VA]}$

Príklad 58

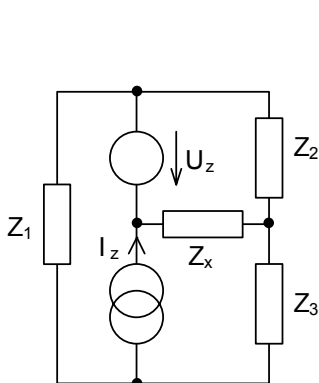
$$\begin{aligned} I_{z1} &= 0,5 \text{ [A]} \\ U_{z4} &= 20 \angle 30^\circ \text{ [V]} \\ U_{z7} &= 50 \angle -60^\circ \text{ [V]} \\ Z_2 &= 20 \text{ [\Omega]}, Z_3 = j40 \text{ [\Omega]}, Z_4 = -j80 \text{ [\Omega]}, \\ Z_5 &= 10 + j10 \text{ [\Omega]}, Z_6 = 20 - j40 \text{ [\Omega]}, Z_8 = 50 \text{ [\Omega]} \end{aligned}$$

Vypočítajte fázory všetkých neznámych veličín.

Riešenie:

$$\begin{aligned} U_1 &= 45,06 \angle 152,65^\circ \text{ [V]}, I_2 = 0,919 \angle 29,46^\circ \text{ [A]}, \\ I_3 &= 1,431 \angle 78,25^\circ \text{ [A]}, I_4 = 1,077 \angle 118,22^\circ \text{ [A]}, \\ I_5 &= 1,949 \angle 133,08^\circ \text{ [A]}, I_6 = 0,949 \angle -30^\circ \text{ [A]}, \\ I_7 &= 2,14 \angle -61,21^\circ \text{ [A]}, I_8 = 0,543 \angle -123,61^\circ \text{ [A]} \end{aligned}$$

Príklad 59

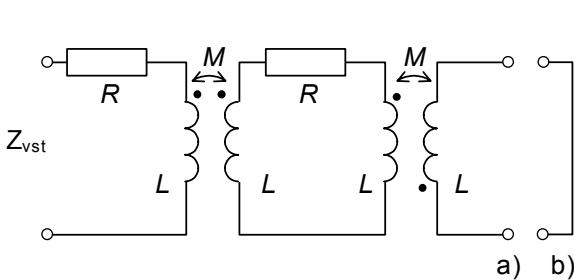
$$\begin{aligned} U_z &= 10 \angle 60^\circ \text{ [V]} \\ I_z &= 2,5 \angle 30^\circ \text{ [A]} \\ Z_1 &= 10 \text{ [\Omega]}, Z_2 = j5 \text{ [\Omega]}, Z_3 = 10 + j10 \text{ [\Omega]}. \end{aligned}$$

- Aká musí byť impedancia Z_x , aby na nej bol maximálny činný výkon $P_{\max}$?
- Vypočítajte činný a jalový výkon na Z_x .

Riešenie:

- $Z_x = 0,8 - j4,4 \text{ [\Omega]}$
- $P = P_{\max} = 10,325 \text{ W}$
 $Q = -56,785 \text{ VAR}$

Príklad 60

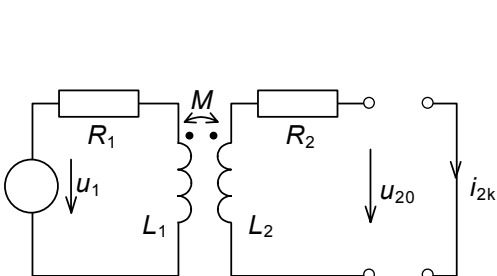
$$R = 100 \Omega, L = 1 \text{ H}, M = L, \omega = 100 \text{ s}^{-1}$$

Vypočítajte vstupnú impedanciu Z_{vst} , ak
a) je výstup naprázdno,
b) je výstup nakrátko.

Riešenie:

- $Z_{vst} = 120 + j60 \text{ [\Omega]}$
- $Z_{vst} = 150 + j50 \text{ [\Omega]}$

Príklad 61

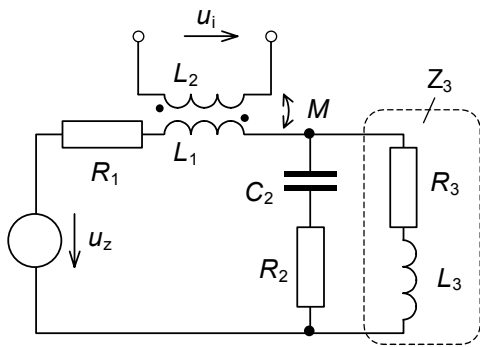
$$\begin{aligned} R_1 &= 15 \Omega, R_2 = 20 \Omega, L_1 = L_2 = 25 \text{ mH} \\ \text{koeficient väzby} &= 0,8 \\ u_1 &= 50 \cdot \cos 500t \text{ [V]} \end{aligned}$$

Vypočítajte napätie naprázdno u_{20} a prúd nakrátko i_{2k} na sekundárnej strane.
(Skúste porozmýšľať, čo sa stane pri zmene referenčnej značky pri jednej z cievok a čo sa stane, keď zmeníme značky pri oboch cievkach súčasne.)

Riešenie:

$$\begin{aligned} u_{20} &= 25,607 \cdot \cos(500t + 50,19^\circ) \text{ [V]} \\ i_{2k} &= 0,998 \cdot \cos(500t + 29,12^\circ) \text{ [A]} \end{aligned}$$

Príklad 62

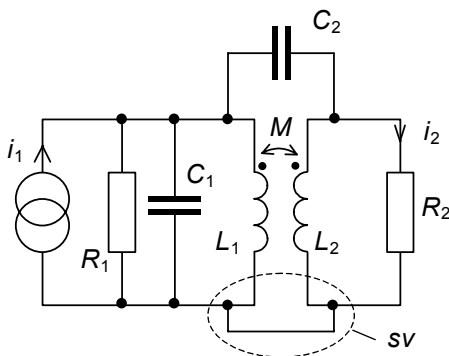
$R_1 = 50\Omega$, $R_2 = 100\Omega$, $R_3 = 25\Omega$
 $L_1 = 15\text{mH}$, $L_2 = 20\text{mH}$, $L_3 = 80\text{mH}$
 koeficient väzby = 0,8
 $C_2 = 10\mu\text{F}$
 $u_z = U_m \cdot \sin \omega t$ [V], $U_{\text{ef}} = 220\text{V}$, $f = 318,31\text{Hz}$

- Vypočítajte indukované napätie u_i (L_2 v stave naprázdno).
- Vypočítajte výkony na impedancii Z_3 (R_3 – L_3).

Riešenie:

- $u_i = 52,184 \cdot \cos(2000t + 160,62^\circ)$ [V]
- $P_3 = 19,98\text{W}$, $Q_3 = 127,89\text{Var}$, $S_3 = 129,44\text{VA}$

Príklad 63

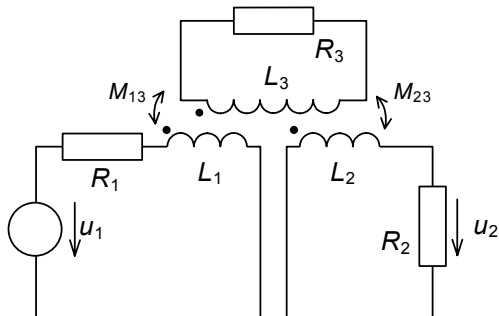
$R_1 = 100\Omega$, $R_2 = 10\Omega$, $L_1 = 0,5\text{H}$, $L_2 = 0,8\text{H}$
 $M = 0,5\text{H}$, $C_1 = 10\mu\text{F}$, $C_2 = 50\mu\text{F}$
 $i_1 = 0,25 \cdot \sin 500t$ [A]

Vypočítajte (efektívny) fázor prúdu i_2 pred a po rozpojení spojovacieho vodiča sv. (Kedy môžeme použiť náhradu pomocou T-článku a kedy nie?)

Riešenie:

- pred rozpojením: $\bar{i}_2 = 0,1222 \angle -49,18^\circ$ [A]
 po rozpojení: $\bar{i}_2 = 0,0991 \angle -147,82^\circ$ [A]

Príklad 64

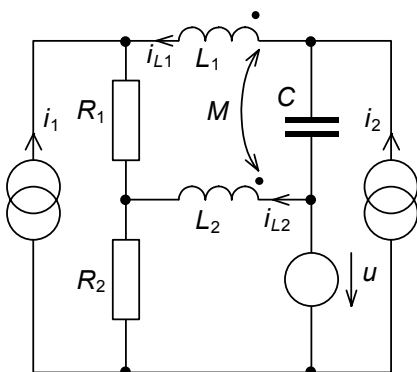
$R_1 = 10\Omega$, $R_2 = 100\Omega$, $R_3 = 5\Omega$,
 $L_1 = L_2 = 0,2\text{H}$, $L_3 = 1,8\text{H}$
 koeficienty väzby $k_{12} = 0$, $k_{13} = 0,9$, $k_{23} = 0,6$
 $u_1 = 50 \cdot \cos 100t$ [V]

Vypočítajte napätie u_2 .

Riešenie:

$$u_2 = 43,9 \cdot \cos(100t + 66,5^\circ) \text{ [V]}$$

Príklad 65

$R_1 = 50\Omega$, $R_2 = 100\Omega$
 $L_1 = L_2 = 0,2\text{H}$, $M = 0,15\text{H}$
 $C = 200\mu\text{F}$
 $u = 50 \cdot \cos \omega t$ [V]
 $i_1 = 0,1 \cdot \sin \omega t$ [A]
 $i_2 = 0,5 \cdot \sin(\omega t + 30^\circ)$ [A]
 $f = 50\text{Hz}$

Vypočítajte i_{L1} , i_{L2} .

Riešenie:

- $i_{L1} = 0,6506 \cdot \cos(314,16t + 39^\circ)$ [A]
 $i_{L2} = 0,2943 \cdot \cos(314,16t + 118,7^\circ)$ [A]